Tuinieren voor vlinders

Lodewijk Hoekstra &

De Vlinderstichting

Inhoud

Vlinders thuis in je tuin	4
Het leven van een vlinder	5
Wat kun je doen?	6
Wat moet je niet doen?	7
Nectar om van te snoepen	8
Puik: de vlinderstruik	9
Zie ze vliegen!	10
Tien toppers	11
Nectarplanten: het hele jaar door bloemen	12
Planten voor rupsen	14
Een verschil van dag en nacht	16
Een wildeplantentuin	18
Tuinvlinders	20
Vlinderparadijsje	22
Je eigen idylle	24
Vlinders op je balkon	25
Kinders en vlinders	26
Je eigen oranjetipje	29
De kroon op je tuin	30
Leuk: libellen	32
Geef door wat je ziet	34
Vlindervragen	35
Meer weten?	36
De Vlinderstichting	37
Colofon	38

Vlinders thuis in je tuin

Vlinders brengen kleur in je tuin. Maar de vlinders in ons land hebben het moeilijk. Hun leefgebieden worden steeds kleiner en ze vinden steeds minder voedsel. De Vlinderstichting doet er alles aan om hen te helpen. Ook jij kunt dat doen: richt je tuin in voor vlinders. En zeg nou zelf: wat is er mooier dan een tuin vol bloemen... en vlinders!

In dit boekje wordt uitgelegd wat je kunt doen om vlinders naar je tuin te lokken. Wat hebben ze nodig? Wat eten vlinders eigenlijk? Wat voor planten moet ik neerzetten? Op al deze vragen krijg je antwoord.

Het leven van een vlinder

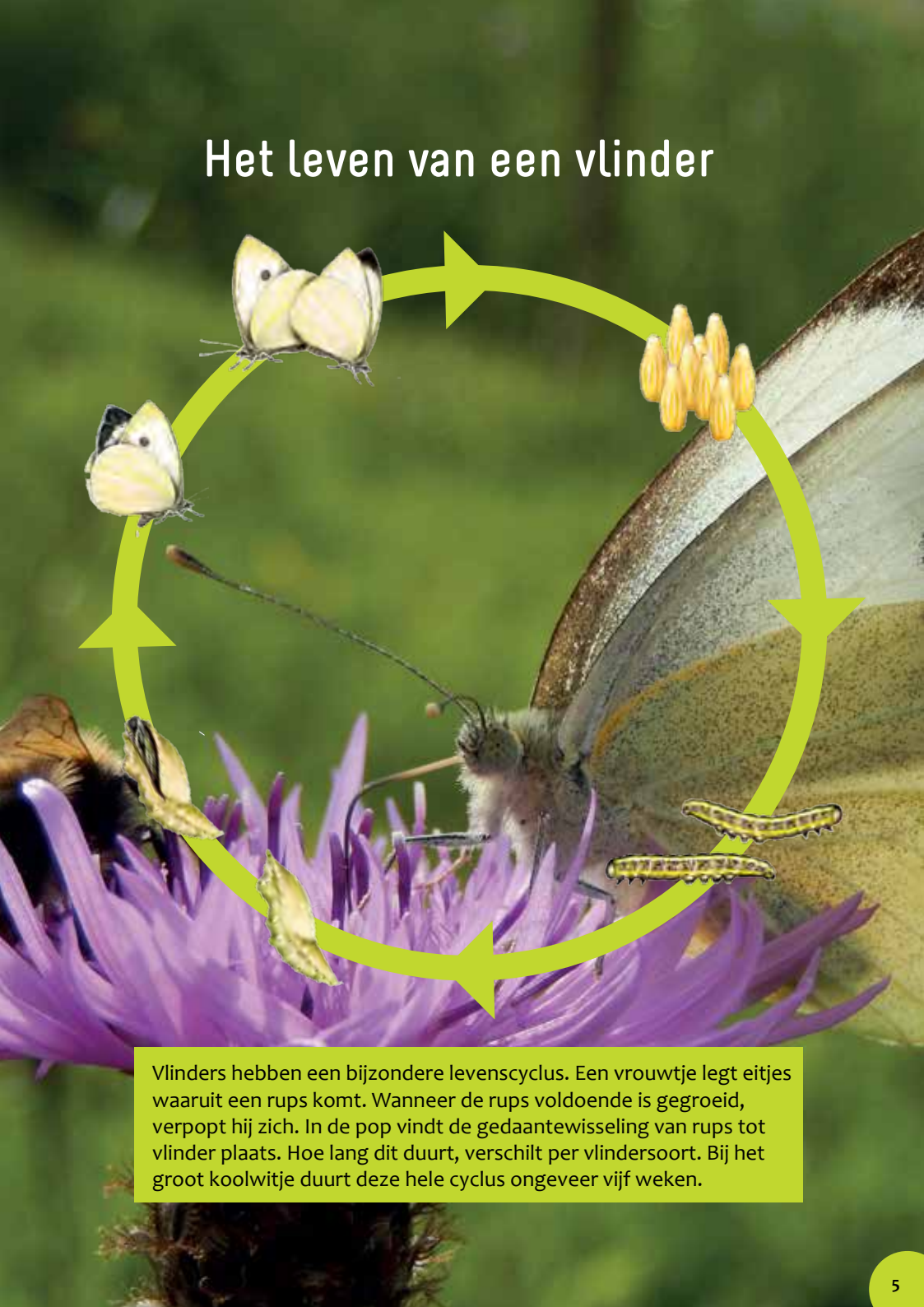

Vlinders hebben een bijzondere levenscyclus. Een vrouwtje legt eitjes waaruit een rups komt. Wanneer de rups voldoende is gegroeid, verpopt hij zich. In de pop vindt de gedaantewisseling van rups tot vlinder plaats. Hoe lang dit duurt, verschilt per vlindersoort. Bij het groot koolwitje duurt deze hele cyclus ongeveer vijf weken.

Wat kun je doen?

Zorg voor voedsel voor vlinders

Het vlindervriendelijk maken van de tuin begint met de planten. Vlinders leven van nectar, een zoete stof die in bloemen zit. Niet alle bloeiende bloemen zijn even geschikt.

● overzicht van nectarplanten blz. 12

Zorg voor warmte

Vlinders zijn koudbloedige dieren. Ze hebben warmte van de zon nodig om te vliegen. Ze zoeken de zonnigste plekjes van je tuin op. Plant nectarrijke planten daarom in de zon. En zorg voor zonnige plekjes uit de wind, waar vlinders kunnen opwarmen.

Zorg voor voedsel voor de rupsen

Voedselplanten voor rupsen zijn onmisbaar in een vlindervriendelijke tuin. Rupsen zijn vreselijk kieskeurig, ze lusten vaak maar enkele soorten planten.

● overzicht van rupsenplanten blz. 15

Zorg voor afwisseling

Vlinders houden van afwisseling en variatie. Ze oriënteren in de tuin met hulp van de planten, zoals wij bijvoorbeeld gebouwen herkennen. Het is daarom belangrijk om in de tuin variatie aan te brengen in de hoogte van de planten, zodat vlinders er hun weg kunnen vinden.

Zorg voor een veilige plek in de winter

Vlinders hebben verschillende manieren om de koude winter door te komen. Iedere vlindersoort overwintert op zijn eigen manier.

● vlinders in de winter blz. 35

Wat moet je niet doen?

Bestrijdingsmiddelen gebruiken

Pesticiden blijven heel lang aanwezig op de plant. Als een vlinder er dan uit drinkt, krijgt hij deze gifstoffen binnen. Daar kan hij natuurlijk niet tegen.

Je tuin té netjes houden of bestraten

In een kale, schoongeharkte tuin kunnen vlinders geen beschutting vinden tegen regen en kou. Om die reden is het ook beter om je gazon niet te vaak te maaien. En ook je hele tuin betegelen is niet gunstig voor de vlinders. Laat uitgebloeide planten staan en ruim niet te netjes op. Zodat vlinders, maar ook andere insecten, een goede schuilplaats vinden.

Je tuin vól licht

Nachtvlinders kunnen zich niet oriënteren als er te veel kunstlicht in je tuin is. Wees dus spaarzaam met verlichting.

Nectar om van te snoepen

In bloemen zit nectar, een zoete stof. Vlinders zijn er dol op. Er zit suiker in en kleine hoeveelheden eiwitten en vitamines. Vooral de vrouwtjes hebben dit nodig om eitjes aan te maken.
Iedere vlinder heeft zijn eigen voorkeur. Smaken verschillen! Zet daarom veel verschillende nectarplanten in de tuin. Het beste kun je planten kiezen die passen bij de grondsoort van je tuin, maar veel tuinplanten groeien ook wel op grond waar ze in de natuur niet voorkomen. Als je veel verschillende (wilde) planten in de tuin wilt, kun je hoogteverschillen aanbrengen, zodat er verschillende omstandigheden ontstaan waar planten kunnen groeien.

Niet alle bloemen bevatten nectar. Veel planten die je in het tuincentrum kunt kopen zijn zó doorgekweekt, dat vlinders en niets meer aan hebben. Kies daarom liefst planten uit onze nectarplantenlijst (blz. 12-13) of met een label waarop je kunt zien dat de plant geschikt is voor bijen en/of vlinders.

Er zijn vlinders die helemaal geen voedsel nodig hebben. Zij hebben als rups zoveel gegeten dat ze nog voldoende vetreserves hebben om te kunnen leven.

Puik: de vlinderstruik

Hij heet niet voor niets zo: de vlinderstruik. Met zijn grote bloemen is het een vlinderlokker bij uitstek. Snoei in het voorjaar de struik radicaal terug tot twee derde, dan bloeit hij van hoogzomer tot het vroege najaar, net als er de meeste vlinders zijn.
De vlinderstruik is er in vele soorten en maten. En in vele kleuren: van roze, lila en paars tot wit en geel. De allerbeste vlinderstruik is *Buddleja davidii*. Jammer genoeg is de vlinderstruik geen inheemse plant, maar wel een die zich snel verspreidt. Om verspreiding van de zaden te voorkomen, kun je het beste direct na de bloei de bloemen eruit knippen. Bovendien komt de plant zo opnieuw in bloei.

Zie ze vliegen!

Kijk hier wanneer de tuinvlinders vliegen. Het begin van de vliegtijd hangt samen met de weersomstandigheden. Sommige vlinders vliegen in twee perioden. In de tijd dat je ze niet ziet vliegen, is een nieuwe generatie vlinders in ontwikkeling.

Tien toppers

Met deze tien toppers heb je het hele jaar door nectar in je tuin. Op de volgende bladzijden staan nog veel meer planten die geschikt zijn voor je vlindertuin.

winterheide
maart

vlinderstruik
juli-augustus

sneeuwbal
april

koninginnenkruid
juli-sept

judaspenning
mei

hemelsleutel
aug-sept

lavendel
juni-juli

herfstaster
sept-okt

ijzerhard
juni-sept

klimop
okt-nov

Nectarplanten

Winterheide	*Erica carnea* TOPTIEN!	december-april
Kleine maagdenpalm	*Vinca minor*	maart-april
Peperboompje	*Daphne mezereum*	maart-april
Maarts viooltje	*Viola odorata*	maart-mei
Sneeuwbal	*Viburnum* TOPTIEN!	maart-juni
Prunus	*Prunus spec.*	april-mei
Kruipend zenegroen	*Ajuga reptans*	april-juni
Look-zonder-look	*Alliaria petiolata*	april-juni
Pinksterbloem	*Cardamine pratensis*	april-juni
Judaspenning	*Lunaria annua* TOPTIEN!	april-juni
Muurbloem, steenraket	*Erysimum*	mei-juni
Braam	*Rubus spec.*	mei-augustus
Echte koekoeksbloem	*Silene flos-cuculi*	mei-augustus
Gewone margriet	*Leucanthemum vulgare*	mei-augustus
Margriet	*Chrysantemum maximum*	mei-augustus
Muizenoor	*Hieracium pilosella*	mei-september
Slangenkruid	*Echium vulgare*	mei-september
Sporkenhout/Vuilboom	*Rhamnus frangula*	mei-september
Witte klaver	*Trifolium repens*	mei-oktober
Dagkoekoeksbloem	*Silene dioica*	mei-oktober
Vlier	*Sambucus spec.*	juni-juli
Lavendel	*Lavandula* TOPTIEN!	juni- augustus
Beemdkroon	*Knautia arvensis*	juni-augustus
Akkerdistel	*Cirsium arvense*	juni-september
Gewoon biggenkruid	*Hypochaeris radicata*	juni-september
Grote kattenstaart	*Lythrum salicaria*	juni-september
Grote teunisbloem	*Oenothera erythrosepala*	juni-september
Luzerne	*Medicago sativa*	juni-september
Wilde tijm	*Thymus serpyllum*	juni-september
Gewone dophei	*Erica tetralix*	juni-oktober
Gewone rolklaver	*Lotus corniculatus*	juni-oktober
Engelwortel	*Angelica spec.*	juni-oktober

het hele jaar door bloemen

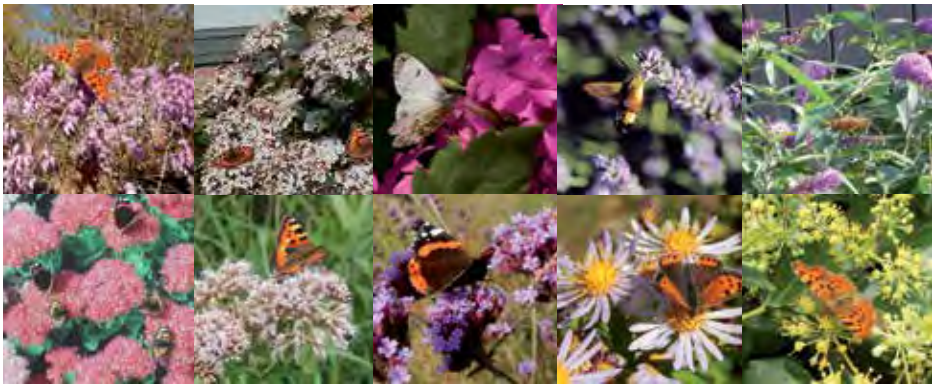

Jakobskruiskruid	*Senecio jacobaea*	juni-oktober
Knoopkruid	*Centaurea jacea*	juni-oktober
Gewoon duizendblad	*Achillea millefolium*	juni-november
Blauwe knoop	*Succisa pratensis*	juli-augustus
Hemelsleutel	*Sedum spec.* TOPTIEN!	juli-augustus
Speerdistel	*Cirsium vulgare*	juli-augustus
Boerenwormkruid	*Tanacetum vulgare*	juli-september
IJzerhard	*Verbena spec.* TOPTIEN!	juli-september
Marjolein	*Origanum majorana*	juli-september
Munt	*Mentha spec.*	juli-september
Muskuskaasjeskruid	*Malva moschata*	juli-september
Koninginnenkruid	*Eupatorium spec.* TOPTIEN!	juli-september
Wilde bertram	*Achillea ptarmica*	juli-september
Zulte/Zeeaster	*Aster tripolium*	juli- september
Struikhei	*Calluna spec.*	juli-oktober
Adderwortel	*Polygonum bistorta*	juli-oktober
Herfstaster	*Aster spec.* TOPTIEN!	juli-oktober
Leeuwentand	*Leontodon spec.*	juli-oktober
Vlinderstruik	*Buddleja spec.* TOPTIEN!	juli-oktober
Zilverkaars	*Cimicifuga*	juli- oktober
Watermunt	*Mentha aquatica*	juli-oktober
Klimop	*Hedera helix* TOPTIEN!	september-december

Planten voor rupsen

Het lijkt misschien een beetje gek om planten voor rupsen in je tuin te zetten. Want eigenlijk is het niet leuk om je planten opgegeten te zien worden. Maar om vlinders hun hele levenscyclus van ei tot vlinder in je tuin te laten doormaken, moeten er planten in staan waar de vlinders eitjes op kunnen leggen. De rupsen die uit de eitjes komen, eten dan van deze planten.

Rupsen eten van alles: bomen, struiken, kruidachtige planten en grassen. De rups van het boomblauwtje eet bijvoorbeeld van sporkehout, klimop, kardinaalsmuts, kattenstaart en struikheide. Maar van veel vlindersoorten zijn de rupsen heel kieskeurig: ze eten maar van één soort plant, de zogenaamde waardplant.

Rups	Waardplant
groot koolwitje	koolsoorten en andere kruisbloemigen, zoals damastbloem en koolzaad, oost-indische kers
klein koolwitje	koolsoorten en andere kruisbloemigen, zoals damastbloem en koolzaad, oost-indische kers
klein geaderd witje	kruisbloemigen, zoals look-zonder-look en pinksterbloem
oranjetipje	look-zonder-look, pinksterbloem en judaspenning
citroenvlinder	vuilboom, wegedoorn
kleine vuurvlinder	schapenzuring, veldzuring
boomblauwtje	vuilboom, klimop, heide, hulst, wegedoorn, vlinderstruik en kattenstaart
icarusblauwtje	diverse klaversoorten, zoals hopklaver, rolklaver en gewone rupsklaver
distelvlinder	diverse distelsoorten, kleine klis, kaasjeskruid en brandnetels
atalanta	grote en kleine brandnetel
dagpauwoog	grote brandnetel
kleine vos	grote brandnetel
gehakkelde aurelia	grote brandnetel, hop, iep, aalbes
landkaartje	grote brandnetel

Brandnetelvlinders

De rupsen van deze vlinders lusten alleen brandnetels. Laat er eens wat staan in een hoekje van je tuin.

Een verschil van dag en nacht

Een vlinder is een vlinder, zou je zeggen. Toch zijn de vlinders in twee grote groepen te verdelen: de dagvlinders en de nachtvlinders. Er zijn in Nederland 53 soorten dagvlinders en meer dan 2000 soorten nachtvlinders, waarvan er ruim 100 in tuinen voorkomen.

Het verschil tussen deze twee groepen is niet zo logisch als je zou denken. Want al vliegen de meeste nachtvlinders 's nachts, sommige vliegen overdag. Het echte verschil zit hem in de bouw. Aan de antennes kun je dat heel goed zien. Die van dagvlinders zijn dun en eindigen in een knopje, terwijl de antennes van nachtvlinders op een veertje lijken of draadvormig zijn. Een ander verschil is dat dagvlinders in rust hun vleugels omhoog tegen elkaar aan klappen. Nachtvlinders vouwen als ze gaan zitten hun vleugels over hun lijf. Veel mensen denken dat alle nachtvlinders in tegenstelling tot dagvlinders saai en donker van kleur zijn. Maar er zijn ook heel fraaie getekende en felgekleurde soorten.

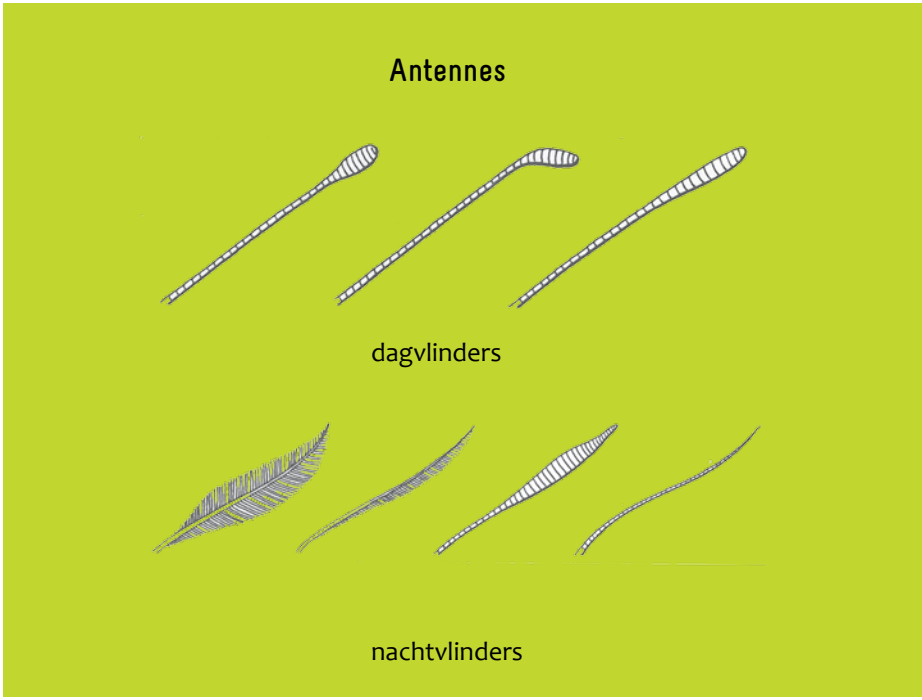

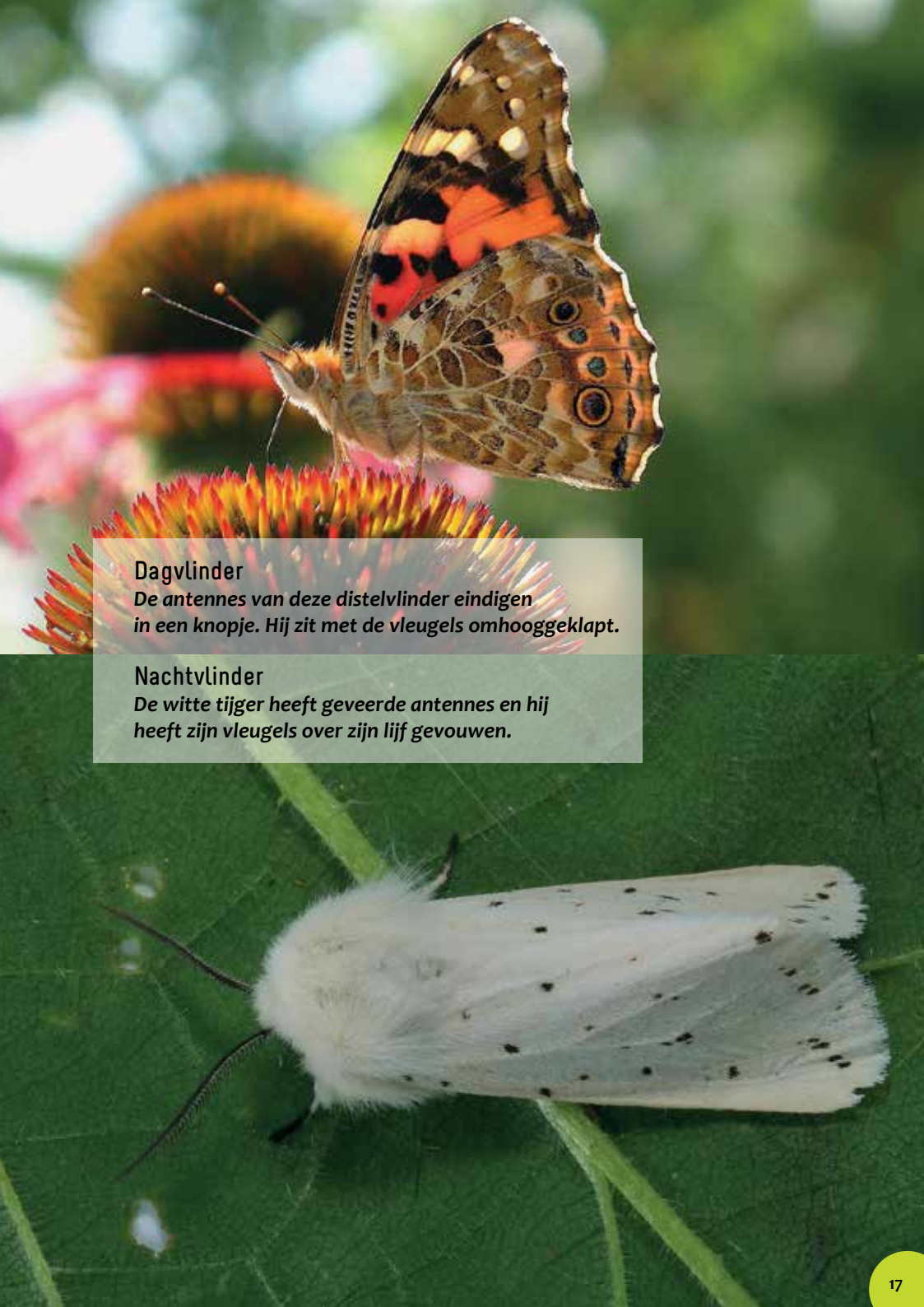

Dagvlinder

De antennes van deze distelvlinder eindigen in een knopje. Hij zit met de vleugels omhooggeklapt.

Nachtvlinder

De witte tijger heeft geveerde antennes en hij heeft zijn vleugels over zijn lijf gevouwen.

Een wildeplantentuin

Een tuin voor vlinders is een tuin vol kleuren. Van deze tuin zullen niet alleen de vlinders, maar ook jijzelf veel plezier beleven!

De ideale vlindertuin heeft niet alleen het hele jaar door bloemen - bron van nectar - maar er staan ook planten waarop de vlinders hun eitjes kunnen leggen en die als voedsel voor de rupsen kunnen dienen. Zo maak je van je tuin een echt thuis voor de vlinders.

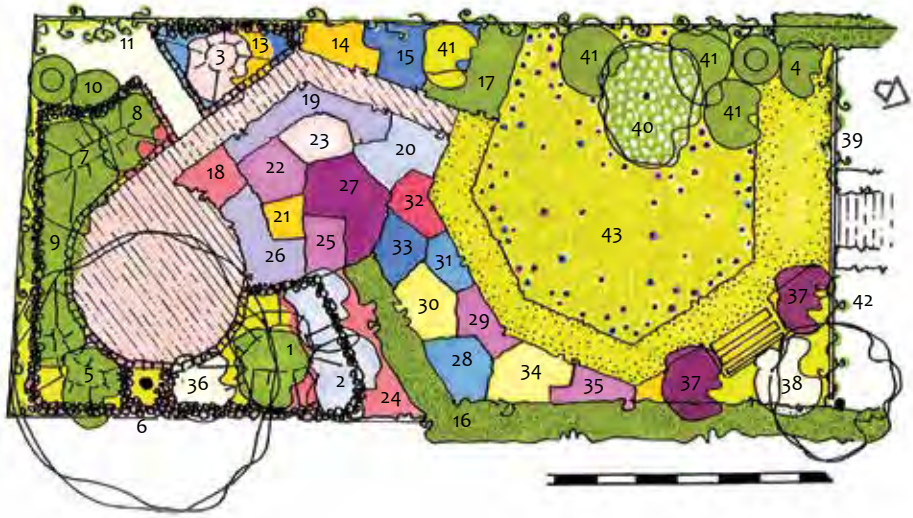

1 vuilboom (*Rhamnus frangula*) en valse salie (*Teucrium scorodonia*)
2 duindoorn (*Hippophae rhamnoides*) en dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*)
3 hondsroos (*Rosa rubiginosa*) en veelbloemige salomonszegel (*Polygonatum multiflorum*)
4 appelbes (*Aronia melanocarpa*) en stinkende gouwe (*Chelidonium majus*)
5 hulst (*Ilex* "van Tol") en heksenkruid (*Circaea lutetiana*)
6 acacia (*Robinia pseudoacacia*)
7 hazelaar (*Corylus avellana*) en eikvaren (*Polypodium vulgare*)
8 venijnboom (*Taxus baccata* "Repandens"), robertskruid (*Geranium robertianum*) en cypreswolfsmelk (*Euphorbia cyparissias*)
9 lijsterbesspirea (*Sorbaria sorbifolia*) en vingerhoedskruid (*Digitalis* soorten)
10 peterselievlier (*Sambucus nigra* "Laciniata") en akkerklokje (*Campanula rapunculoides*)
11 klimop (*Hedera helix*) en look-zonder-look (*Alliaria petiolata*)
12 groene ossentong (*Pentaglottis sempervirens*) en dagkoekoeksbloem (*Silene dioica*)
13 bochtig havikskruid (*Hieracium maculatum*) en grasklokje (*Campanula rotundifolia*)
14 echte guldenroede (*Solidago virgaurea*) en japanse wijnbes (*Rubus phoeniculasius*)
15 *Lobelia syphilitica* en blauw glidkruid (*Scutellaria galericulata*)
16 gemengde haag met meidoorn (*Crataegus monogyna*), sleedoorn (*Prunus spinosa*), gele kornoelje (*Cornus mas*), hulst (*Ilex aquifolium*), Ligustrum "Lydia"
17 bolklimop (*Hedera colchica* "Arborescens") en lievevrouwebedstro (*Galium odoratum*)
18 grote bosaardbei (*Fragaria moschata*)
19 ooievaarsbek (*Geranium nodosum*)
20 steentijm (*Calamintha nepeta* ssp.nepeta)
21 duizendblad (*Achillea millefolium* "Wesersandstein")

22 kranssalie (*Salvia verticillata*)
23 zeepkruid (*Saponaria officinalis*)
24 groot hoefblad (*Petasites hybridus*)
25 wegdistel (*Onopordum acanthium*)
26 akelei (*Aquilegia alpina*) en gewoon nagelkruid (*Geum urbanum*)
27 borstelkrans (*Satureja vulgaris*)
28 groene ossentong (*Pentaglottis sempervirens*)
29 engels gras (*Armeria maritima*)
30 gewone zandkool (*Diplotaxus tenuifolia*)
31 ereprijs (*Veronica gentianoides*)
32 muskuskaasjeskruid (*Malva moschata*)
33 *Gilia capitata* en viooltje (*Viola labradorica*)
34 hartbladzonnebloem (*Doronicum pardalianches*) en maarts viooltje (*Viola odorata*)
35 fluitenkruid (*Anthriscus sylvestris*) en herfsttijloos (*Colchivum autumnale*)
36 welriekende struikkamperfoelie (*Lonicera fragrantissima*)
37 vlinderstruik (*Buddleja* "Black Knight")
38 zevenzonenboom *Heptacodium miconioides*, lievevrouwebedstro (*Galium odoratum*), kalkaster (*Aster linosyris*) en daslook (*Allium ursinum*)
39 braam (*Rubus* "Hull thornless")
40 kerspruim (*Prunus cerasifera*)
41 bessenstruiken
42 hop (*Humulus lupulus*)
43 bloemenweimengsel met bijvoorbeeld margriet (*Leucanthemum vulgare*), beemdkroon (*Knautia arvensis*), wilde marjolein (*Origanum vulgare*), rolklaver (*Lotus corniculatus*), blauwe knoop (*Succisa pratensis*), biggenkruid (*Hypochaeris radicata*), herfstleeuwentand (*Leontodon autumnalis*)

Tuinvlinders

klein koolwitje

groot koolwitje

klein geaderd witje

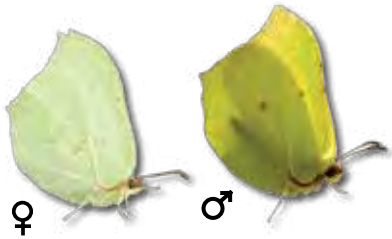

citroenvlinder

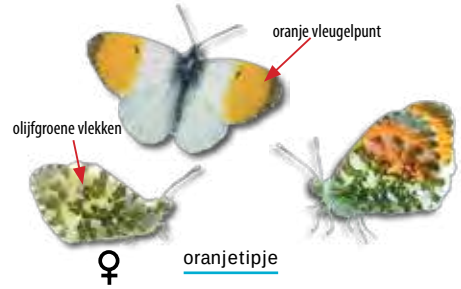

oranjetipje

koninginnenpage

kleine vuurvlinder

boomblauwtje

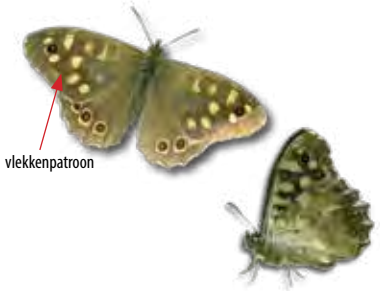

bont zandoogje

dagpauwoog

atalanta

distelvlinder

kleine vos

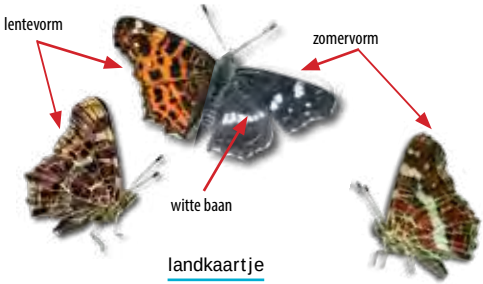

landkaartje

gehakkelde aurelia

gamma-uiltje

muntvlindertje

kolibrievlinder

sint-jacobsvlinder

sint-jansvlinder

Vlinderparadijsje

Zelfs van een kleine schaduwtuin op het noorden kun je een aantrekkelijke plek voor vlinders maken. Kijk maar!

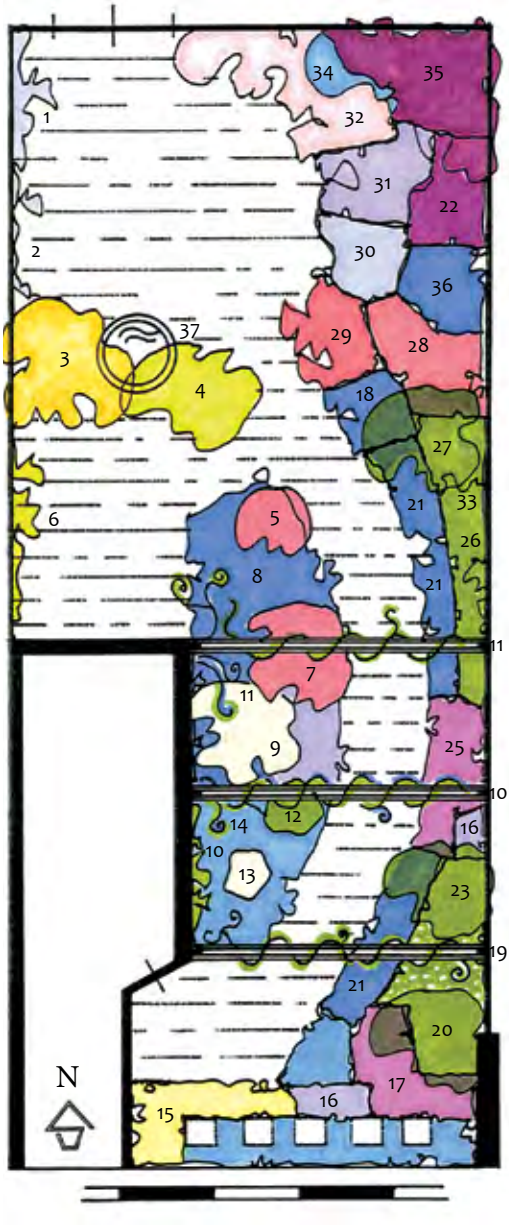

1 *Clematis jouiniana* "Praecox"
2 heggenrank (*Bryonia cretica*)
3 blazenstruik (*Colutea arborescens*) en *Pachysandra terminalis*
4 sneeuwbes (*Symphoricarpus* "Hancock") en klein hoefblad (*Tussilago farfara*)
5 *Fuchsia magellanica* "Riccartonii"
6 hop (*Humulus lupulus*)
7 *Skimmia* "Rubella"
8 *Aster novi-belgii* "Blue Bouquet"
9 welriekende struikkamperfoelie (*Lonicera fragrantissima*)
10 klimop (*Hedera helix*)
11 *Clematis alpina*
12 Sarcococca humilis
13 monnikskap (*Aconitum* "Ivorine")
14 maagdenpalm (*Vinca minor*)
15 elfenbloem (*Epimedium* "Frohnleiten")
16 akelei (*Aquilegia alpina*)
17 schoenlappersplant (*Bergenia cordifolia*)
18 grasklokje (*Campanula rotundifolia*)
19 kamperfoelie (*Lonicera perclymenum* "Serotina")
20 bamboe (*Sasa tesselata*)
21 zenegroen (*Ajuga genevensis*), pinksterbloem (*Cardamine pratensis*) en sterhyacint (*Scilla sibirica*)
22 nachtviolier (*Hesperis matronalis*)
23 zwarte bes (*Ribes nigrum*) en daslook (*Allium ursinum*)
24 vaste judaspenning (*Lunaria rediviva*)
25 vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea*), herfsttijloos (*Colchicum autumnale*) en vergeet-me-nietje (*Myosotis sylvatica*)
26 leipeer (*Pyrus*)
27 bolklimop (*Hedera colchica* "Arborescens")
28 betonie (*Stachys monnieri* "Rosea")
29 tijm (*Thymus serpyllum*)
30 beemdkroon (*Knautia arvensis*)
31 kattenkruid (*Nepeta racemosa*)
32 sierui (*Allium montanum*) en wilde marjolein (*Origanum vulgare*)
33 grootbloemmuur (*Stellaria holostea*)
34 late monnikskap (*Aconitum wilsonii* "Spätlese")
35 vlinderstruik (*Buddleja* "BlackKnight"), blauwe boshyacint (*Hyacinthoides non-scripta*) en kroonkruid (*Coronilla varia*)
36 *Campanula lactiflora* "Prichards Var."
37 wintergroene iris (*Iris foetidus*)

Je eigen idylle

De Vlinderstichting heeft in heel Nederland idylles aangelegd: plekken vol bloemen en nectar voor vlinders, bijen én mensen. Wil jij je eigen idylle maken, creëer dan een bloemenwei in je tuin. Gebruik daarvoor biologisch geteelde zaden.

Een bloemenwei op voedselarme grond (bijv. zandgrond) moet je één keer per jaar maaien. Zaai bijvoorbeeld een combinatie van duizendblad, gewoon biggenkruid, gewone reigersbek, gewone rolklaver, grasklokje, hazenpootje, jakobskruiskruid, muizenoor, wilde tijm en zandblauwtje.

Enkele plantensoorten voor een bloemenwei op matig voedselrijke grond: beemdkroon, cichorei, gewone rolklaver, knoopkruid, margriet, pastinaak, pinksterbloem, rode klaver, scherpe boterbloem, veldsalie en vertakte leeuwentand. Maai deze weide twee keer: laat in het voorjaar en in de herfst.

Een geschikt zaadmengel kun je kopen via www.vlinderstichting.nl.

Vlinders op je balkon

Heb je geen tuin, maar wel een balkon of terras? Dan kun je zelfs daar vlinders heen lokken. Want veel planten houden het best uit in een bak of pot. Die drogen snel uit, dus je moet ze wél regelmatig water geven.

Voor een winderig balkon zijn onder andere de volgende planten geschikt: zeedistel, zeeraket, muurpeper, jakobskruiskruid, eenjarige lamsoor, gewone zandkool, zeeaster en struikheide. Ligt je balkon uit de wind, dan komen alle planten uit onze nectarplantenlijst in aanmerking. Ook op je balkon kun je, door te variëren, zorgen voor een hele zomer vol bloemen en hopelijk vlinders.

Kies bijvoorbeeld een kleinblijvende vlinderstruik en combineer die met ijzerhard (*Verbena*), duizendblad (*Achillea*) of *Lavatera*. Je kunt ook een minikruidentuin maken van tijm, marjolein, salie of munt.

Kinders en vlinders

Waarom zouden alleen volwassenen van vlinders genieten? Kinderen kunnen op allerlei manieren in de tuin kennismaken met deze vrolijk makende beestjes.

Kindervlindertuin

Geef kinderen een eigen tuintje waar ze planten voor de vlinders in kunnen zetten. Makkelijke planten zijn zonnebloem, bieslook, goudsbloem en oost-indische kers. In of bij dat tuintje kunnen ze ook een blader- of takkenhoop maken waar vlinders, rupsen of poppen kunnen overwinteren.

Op de kiek

Laat de kinderen in hun tuintje zoeken naar rupsen en vlinders.
Geef ze een cameraatje om ze te fotograferen. Dat kan natuurlijk ook met een smartphone.

Van rups tot vlinder

Het is leuk om samen met je kinderen een rups uit je tuin tot vlinder op te kweken. Neem de rups en een paar blaadjes van de plant waar je hem op hebt gevonden mee en stop ze in een leeg potje. Maak een paar gaatjes in het deksel en sluit af. Rupsen kunnen heel veel eten, dus zorg steeds voor genoeg blaadjes in het potje. Na een poosje verpopt de rups zich en als alles goed gaat, komt er na enige tijd een vlinder uit die jullie in de tuin los kunnen laten.

Kijk met je kinderen naar nachtvlinders

Kijken naar nachtvlinders is een spannende bezigheid. Een nadeel is, dat de eerste vlinders pas verschijnen als het donker is. Je kunt dit dus het beste in het voor- of najaar doen.

Je kunt nachtvlinders lokken met licht...

Nachtvlinders worden aangetrokken door licht. En dat is heel gemakkelijk als je ze wilt bekijken. Een goede manier om ze met licht te lokken is door een wit laken vlak achter een sterke lamp te spannen. De vlinders gaan dan op het laken zitten, waardoor je ze goed van dichtbij kunt bekijken. Tip: maak een foto, zodat je later altijd kunt terugzoeken welke nachtvlinder je gezien hebt.

...of met stroop

Er zijn ook vlinders die niet zo snel op licht af zullen komen, wat natuurlijk erg vervelend is als je bij je lamp zit te wachten. Gelukkig is er een truc om ook deze vlinders te lokken: ze zijn dol op zoetigheid.
Je kunt heel makkelijk samen met de kinderen een lekkere cocktail voor ze maken. Het recept staat hierboven. Deze cocktail smeer je voor zonsondergang met een kwast op de bast van een boom of bijvoorbeeld op een paaltje. Als het goed donker is geworden, ga je met een zaklamp de 'gestroopte' bomen of paaltjes langs om te kijken naar de nachtvlinders die op jouw brouwsel zijn afgekomen.

Koolwitjes in de klas

Heb je geen tuin of balkon, dan kun je ook aan de school waar je kind op zit vragen of ze koolwitjes in de klas willen halen. Een pakketjes eitjes, rupsen en poppen voor zo'n klasproject kan besteld worden op de website van De Vlinderstichting.

Je eigen oranjetipje

Wat is er mooier dan op een zonnige dag in mei in je tuin te zitten en daar een oranjetipje te zien? Nou: nóg mooier is het als je weet dat deze in je tuin uit de pop is gekropen en dat het dus jouw ‘eigen’ oranjetipje is.
Als je een rand van het gazon niet meemaait maar laat groeien, blijken daar vaak pinksterbloemen in te staan. Oranjetipjes halen er nectar uit en leggen er eitjes op, en hun rupsen eten er graag van. Je kunt ze ook in je tuin krijgen als je judaspenning of damastbloem in je border hebt staan. Zo wordt je tuin niet alleen kroeg, maar ook kraamkamer voor het oranjetipje.

De kroon op je tuin: de koninginnenpage

Veel mensen kennen de koninginnenpage van hun vakanties in het buitenland. Op de camping in Frankrijk kun je deze schitterende geel met zwarte, grote vlinder regelmatig zien. Maar ook in ons land kan dat, zeker in Zuid-Nederland. Het is een echte snoeper en planten met veel nectar zijn favoriet. De vlinderstruik natuurlijk, maar ook spoorbloem, vlambloem en andere nectarplanten worden gebruikt. Wil je dat de koninginnenpage zich ook in je tuin voortplant, zorg dan voor waardplanten. De rupsen leven onder andere op (wilde) peen, dille, venkel en pastinaak.

Leuk: libellen

Heb je nog een plekje over in de tuin, dan kun je een vijver aanleggen. Nee, niet voor vlinders, maar om libellen te lokken. Die houden van zonnige vijvers zónder vissen maar met veel verschillende water- en oeverplanten. Geschikte planten zijn bijvoorbeeld vederkruid, waterpest, hoornblad, fonteinkruid, kikkerbeet, waterbies, zegge, waterdrieblad, munt, egelskop en gele lis.

Hoe leeft een libel?

Libellen leggen hun eitjes op waterplanten. Daaruit komen larven, die tussen de waterplanten op de bodem van de vijver leven. Ze eten heel veel muggenlarven, waardoor je in je tuin veel minder last krijgt van muggen.
Wanneer de libellenlarven volgroeid zijn, kruipen ze langs plantenstengels omhoog. Het larvehuidje breekt open en de libel komt tevoorschijn.

Tuinlibellen

Libellen hebben als lievelingskost muggen, bladluizen en andere kleine insecten waaronder vlinders. Gewone pantserjuffer, houtpantserjuffer, lantaarntje, azuurwaterjuffer, variabele waterjuffer, vuurjuffer, kleine roodoogjuffer, blauwe glazenmaker, platbuik, viervlek, bloedrode, bruinrode en steenrode heidelibel zijn soorten die in tuinen voorkomen. Sommige zelfs in tuinen zonder vijver, als er voldoende insecten te vinden zijn.

Geef door wat je ziet

Heb je je tuin eenmaal mooi ingericht voor de vlinders, dan is het leuk om te kijken welke soorten er op afkomen. Welke vlinders het zijn, kun je zien op het overzicht op blz. 20/21.

Als je dat wilt, kun je meedoen aan de **Landelijke Tuinvlindertelling**. Die is elk jaar in het eerste weekend van augustus. Je kijkt een kwartier lang welke vlinders je in jouw tuin ziet en geeft dat aan ons door. Dat kan via www.vlinderstichting.nl of via de app vlindermee. Met deze gegevens kan De Vlinderstichting in de gaten houden hoe het met de vlinders in de tuinen gaat.

Als je de smaak van het vlinders kijken echt te pakken hebt, kun je **het hele jaar door tellen.** Op www.vlinderstichting.nl kun je zien hoe dat in zijn werk gaat. Je krijgt dan een mooi overzichtje van wat er in je tuin vliegt. Op deze manier help je mee de populaties van tuinvlinders in kaart te brengen en draag je bij aan een betere kennis van de natuur.

Vlindervragen

Hoeveel soorten vlinders zijn er in Nederland?

In Nederland leven ongeveer 2000 soorten vlinders. Een groot deel daarvan zijn nachtvlinders of microvlinders (heel kleine vlinders).
Er leven nu nog 53 soorten dagvlinders in ons land; er zijn er al 17 verdwenen. Dat komt bijvoorbeeld doordat hun leefgebieden aangetast zijn. De Vlinderstichting wil voorkomen dat er nog meer vlinders verdwijnen en zet zich in voor het behoud van vlinders in Nederland.

Hoe lang duurt het voor een pop in een vlinder verandert?

Dat is heel verschillend. Soms kan het zelfs bij één soort verschillen zoals bij het groot koolwitje. In de zomer duurt het iets meer dan een week tot het koolwitje uit de pop kruipt. Maar in de winter blijft hij pop, en dan duurt het veel langer, wel 160 tot 330 dagen.

Hoe oud kan een vlinder worden?

De meeste vlinders worden ongeveer twee tot drie weken.
De citroenvlinder kan het oudst worden: wel een jaar. Dat komt doordat hij ook in de winter vlinder is, en geen eitje, rups of pop.

Waar blijven vlinders in de winter?

Voor sommige vlinders is het te koud in Nederland in de winter. Deze vlinders komen in de zomer naar Nederland en vliegen in de herfst terug naar een warm land. De distelvlinder en een deel van de atalanta's doen dit. Zij kunnen dus erg ver vliegen.
Maar niet alle vlinders gaan in de winter weg. Sommige kruipen weg in een beschut hoekje, zoals in een schuur of in een holle boom om de winter te overleven. Ze houden eigenlijk een soort winterslaap en komen in de lente weer te voorschijn. Ook zijn er een heleboel soorten die niet als vlinder maar als eitje, rups of pop de winter doorbrengen.

Hoeveel eitjes legt een vlinder?

De ene soort legt maar weinig eitjes, de andere veel. Het groot koolwitje kan er wel duizend leggen.
Vlinders leggen hun eitjes allemaal op een andere manier. Koolwitjes leggen de eitjes in een groepje bij elkaar. Maar zandoogjes leggen maar één eitje per blad. Landkaartjes maken een mooi stapeltje aan de onderkant van een blaadje.
Vlindereitjes zijn erg klein, dus je zult ze niet vaak zien.

Meer weten?

Website: www.vlinderstichting.nl
Wil je meer weten over het werk van De Vlinderstichting, of over vlinders en libellen, ga dan naar onze website.

Winkel
De Vlinderstichting heeft een webwinkel, waarin allerlei boeken over vlinders en libellen verkocht worden. Je kunt er ook planten bestellen. De winkel is te vinden op www.vlinderstichting.nl.

Nieuwsbrief
Wil je op de hoogte blijven van al het vlindernieuws, abonneer je dan onze digitale nieuwsbrief. Dat kan gemakkelijk via onze website.

Voor donateurs: tijdschrift Vlinders
Donateurs van De Vlinderstichting krijgen vier keer per jaar het tijdschrift Vlinders in de brievenbus of mailbox met artikelen over vlinders en nieuws over onze stichting. Maar dat is niet het belangrijkste: donateurs helpen De Vlinderstichting bij het beschermen van vlinders en libellen. Je kunt donateur worden via het formulier op de website. Ook giften zijn van harte welkom.

De Vlinderstichting

Vlinders en libellen zijn niet alleen leuk in de tuin, ze zijn een belangrijk onderdeel van de natuur. De Vlinderstichting is dé organisatie die kennis heeft van vlinders en libellen. We proberen ervoor te zorgen dat ze terugkomen op alle plekken waar ze verdwenen zijn. En dat ze blijven waar ze nog wel zitten.
Dat gaat niet vanzelf. Want veel bedreigde soorten komen nog maar in heel kleine gebieden voor. De kans bestaat dat ze daaruit verdwijnen. En weg is weg!

Om erachter te komen wat de beste omstandigheden zijn voor vlinders, doen we onderzoek. Met de resultaten daarvan geven we adviezen aan eigenaren van terreinen waar vlinders en libellen voorkomen. Zij kunnen er dan voor zorgen dat de gebieden waar ze voorkomen of vroeger geleefd hebben, geschikt blijven of weer geschikt gemaakt worden.

De Vlinderstichting probeert de kennis over vlinders en libellen met zoveel mogelijk mensen te delen, zodat iedereen weet waarom het belangrijk is ze te beschermen. Voorbeelden hiervan zijn lespakketten voor het basisonderwijs (met echte vlinders!) waardoor duizenden kinderen iets leren over natuur, en onze tuinvlindertelling.

Colofon

Tuinieren voor vlinders is een uitgave van De Vlinderstichting (juli 2017)
Tekst: Lodewijk Hoekstra & De Vlinderstichting (Liesbeth van Agt)
Foto's: Henk Bosma, Nicole Gardenier, A. Hissink, Ellen de Jong, Fred Klop, Ineke Radstaat, Marian Schut, Chris van Swaay, Kars Veling, Guust de Vries, iStock.com/kruwt&irakite
Tekeningen: Annemarie van Lierop
Tuinontwerpen: Liesbeth ten Hallers
Deze uitgave kon tot stand komen mede dankzij ds. C.F.H. van Tuyll en Tuinzaken Retail Experience.

Vrolijk van vlinders

Vlinders: ze zijn vaak in de buurt en fladderen om me heen als ik in de tuin werk. Ik vind ze prachtig om te zien en ik word er vrolijk van.

Vlinders zijn het symbool voor een gezonde leefomgeving: waar veel vlinders zijn gaat het goed met de natuur. Het is fascinerend hoe de natuur werkt; dat wil ik laten zien aan zoveel mogelijk mensen.

Vandaar dit boekje. Je vindt er alle informatie die je nodig hebt om ook een tuin vol vlinders te krijgen. Zo draag je bij aan het doel van De Vlinderstichting: een natuur vól vlinders en libellen.

Lodewijk Hoekstra
Ambassadeur van De Vlinderstichting

Meer over Lodewijk Hoekstra:
kijk op www.nlgreenlabel.nl

De Vlinderstichting

De Vlinderstichting
Postbus 506
6700 AM Wageningen
T 0317 467346
I www.vlinderstichting.nl
info@vlinderstichting.nl

Volg ons op twitter @VlinderNL & facebook.com/Vlinderstichting